



**Ekonomisk
resiliens**

**Självgödslande &
giftfria system**



**Lagra fetter &
proteiner**

Trädjordbruk

i ett nötskal



**Jordhälsa &
kolinlagring**

**Värmealstring &
vattenbuffert**

**Pollinering &
gröna
korridorer**



**Hindrar
översvämning
& bildar
grundvatten**

**Arbetsgruppen
Agroforestry/
Trädjordbruk**



**Naturskyddsföreningen
Kristianstad Bromölla**



**Skydd för
boskap**

Vad är Trädjordbruk/Agroforestry?

Trädjordbruk är den svenska termen för det mer kända begreppet Agroforestry. Det är ett samlingsbegrepp på jordbruk som kombinerar träd, ofta nöt- eller fruktträd, med odling av grödor och/eller bete. Därför ingår såväl skogsbete som skogsträdgård samt alléodling på åkermark, liksom flera hybridsystem. Det finns många produkter att få fram: Grönsaker, djurfoder, kött, ägg, frukt, nötter, bär, svamp, björksav, virke, energi. Bra system kan ge högre skörd än konventionellt åkerbruk. Dock finns utmaningar för att nå dit och det är bättre att fokusera på idéerna om att ta bort arbetsmoment och insatsmedel istället för att ha ekonomisk vinst som huvudmål. Anledningen till denna arbetsgrupps engagemang ligger just i sökandet efter ett hållbart livsmedelsystem utan behov av tex mineralgödsel, gödsel och gifter.

Vi behöver ställa frågan vad våra åkrar används till idag!

Hur kan det se ut?



Alléodling innebär att odla träd/buskar i rader på åkermark. Det kan vara äppelträd med spannmålsodling emellan trädraderna. På bilden är det en smal odlingsremsa. Man kan också ha större avstånd som motsvarar arbetsmaskinernas bredd. Hassel + potatis är en annan av många samodlingsmetoder som då hindrar spridning av potatisbladmögel.

Skogsodling innebär att man odlar ätbara och medicinska växter och matsvampar under ett krontak. Man skapar goda förhållanden mellan sol, skugga och vindskydd genom att gallra, beskära eller plantera fler träd. Träden kan vara kastanj eller andra matproducerande träd. Här nyttjar man i större grad trädens självgödslande förmåga.



Skogsbete har vi i Sverige brukat oss av ända sedan bondestenåldern, tex renbete och fåbodbruk. Träden motverkar uttorkning av grässvålen.

Ängsfruktodling är slätteräng under tex äppelträd. Då kan man enkelt kratta höet in till träden för ge dem näring. Man behöver då inte ta bort höet och man får en slätteräng mellan träden.

Varför är det smart?

Dagens konventionella jordbrukare kan bli hjältar. Här utgör trädjordbruk en mycket bra lösning på många problem. Det är t o m positivt för klimatet samtidigt som vi får mat i utbyte! Nyttorna som träden ger är omfattande: Kolinlagring, jordhälsa, pollinering, gröna korridorer, biologisk mångfald, naturlig skadedjursbekämpning, skydd för boskap. De hindrar översvämning och bildar grundvatten. Riktigt smart är att värmealstringen ökar mellan träden och då kan skörden öka här om man uppnår ett bra funktionellt system med tiden. Även luft- och markfuktigheten upprätthålls bättre under torka och bidrar till bättre skördar. Men vänta det blir bättre! Utvecklar man större skogssystem kan man slippa gödsla! Det är ett stort utsläppsproblem idag. Resilliensen är också bättre då de flesta trädssystem levererar varje år. Med diversifiering på gården blir det en ekonomisk resilliens. Dessutom: Maten som produceras här behövs inte odlas på vanlig åkermark med alla de utsläpp och gifter som det innebär. Även beredskapen kan stärkas. Alla kan plantera ett nötträd som kan ge mat trots utebliven import av mineralgödsel gjord med rysk fossilgas. Nötter kan lagras i många år och utgöra den viktiga källan till hälsomsamma fetter och proteiner.

Liten nöt - stor potential!

En intressant gröda inom trädjordbruk är nötter. Lämpliga sorter för svenskt klimat är storfruktig hasselnöt, valnöt och äkta kastanj. Under och bredvid dessa kan man odla eller ha djurhållning. Visste du att redan för 780 000 år sedan åt människan ekollon och än idag är de vardagsmat i ex Korea och delar av Nordamerika. Det vi idag känner som varm choklad var på 1800-talet ursprungligen en mättande ekollondryck vid namn "Racahout des Arabes". Ekollon har stort potential då träden redan finns - det är bara att gå ut och skörda! Dock krävs urlakning, skalning och goda recept! Se tex Instagram @under_ekarna.



Hasselnöt är intressant då den ger skörd redan inom några år efter plantering. De är tåliga mot hårda vintrar och man kan välja mellan massa sorter. Man kan få plats med dem lättare än med stora träd. Hasselnötter kan lagras i flera år så även för beredskap är det en smart produkt. Utmaningar finns såklart - särskilt att andra är intresserade i samma nöt: Ekorre och nötskrika, nötvivel och svamp. Läs mer i Nötodlarens handbok, Phillipp Weiss eller Hushållnings-sällskapetets broschyr om odling av hasselnötter 2022. Phillipp Weiss berättar mer i podcast från Trädgårdstrollet.

Gå med i agroforestrygruppen!

Vi är ett lokalt nätverk med trädjordbruk / agroforestry i fokus. Vi vill främja ett mer resiliellt livsmedelssystem som vi ser som en nyckel till ökad biologisk mångfald och lösning på klimatkrisen. Vi arrangerar evenemang, sprider information till allmänheten och påverkar makthavare. Vi utbildar oss inom trädjordbruk och stöttar varandras odlingar genom arbetsdagar. Vill du också engagera dig? Det är ett spännande läge i just Kristianstad, där man nu fokuserar mycket på kolinlagring inom jordbruket. Vi har ett bra stöd i våra nätverk med föreningen Agroforestry Sverige och Holma Folkhögskola.

Kontakt: Lauren Chaleff, lchaleff@gmail.com

Hemsida:

<https://kristianstad.naturskyddsforeningen.se/arbetsgrupper/tradjordbruk-agroforestry/>



Vill du veta mer?

Agroforestry Sverige - agroforestry.se - Fina filmer på youtube samt gratis webb-bok: Agroforestry för svenska förhållanden. 2024.

Jordbruksverket webbutik, gratis pdf: "Trädjordbruk i Sverige" 2024.

Holma Folkshögskola - nötodlingskurser med mera

Naturskyddsforeningen riksföreningen - sök på "agroforestry"

Nötodlarforum: "Svenskanotter.se" - ställ frågor och få svar

Svensk kolinlagring/Miljömatematik - goda exempel (endast tryckt)

Kristianstads kommun rapport "Mera kol i marken" 2024.

Länsstyrelsens rådgivningar - läs i pdf-tidskrift Smart landsbygd

I Danmark sker mycket - se karta över olika gårdar i Danmark:

<https://icoel.dk/planteavl/skovlandbrugs-mange-fordele/>

EURAF - europeiskt internationellt samarbete

Temperate Agroforestry Systems 2nd edition - studentlitteratur

Text/Layout: Rune Stenholm Jakobsen, Linnea Bodelsson

Bild: Maja Lindström Kling: 1+7 Rydeholms gård, 5 Stora Juleboda Gård.

Rune Stenholm Jakobsen: 2, 3+6 Stora juleboda gård. 9 Sambruket, Ankhult. 10, 11.

Lauren Chaleff: 8. Naturskyddsforeningens bildbank: 4.